

Aan STASDEF
Van CIO
Afgestemd met CDS, DGB, HDFC, DJZ, DCo
In afschrift aan MINDEF

TER BESLISSING

Datum
4 december 2023

Onze referentie
BS2023037162

Opgesteld door

Coord Adv CIO
KD:Ambtelijke leiding
T [redacted]
[redacted]@mindef.nl

Aantal bijlagen

1

Nota

Kamerbrief planning en voortgang algoritmeregister

Aanleiding

In de verzamelbrief 'Algoritmen reguleren' van 7 juli 2023 van de staatssecretaris van digitalisering (Kamerstuk 26 643, nr. 1056) is aangekondigd dat departementen in 2025 over een algoritmeregister moeten beschikken waarin ten minste de hoog-risico algoritmes zijn geregistreerd. Door CIO Rijk is aan de departementen gevraagd om te komen tot een planning per departement en hierover de Tweede Kamer te informeren. Met bijgevoegde brief informeert u de Kamer over de acties die Defensie uitvoert om tot een algoritmeregister te komen.

Geadviseerd besluit

Ik adviseer u akkoord te gaan met bijgevoegde brief en deze aan de Kamer te verzenden.

Kernpunten

Defensie werkt aan een algoritmeregister om burgers te informeren over het gebruik van algoritmes met impact op burgers. Defensie onderschrijft het belang van transparantie over algoritmegebruik, maar het publiceren van informatie over algoritmes moet zorgvuldig worden gedaan. Soms kan dit namelijk voor veiligheidsrisico's zorgen. Daarom ligt de prioriteit van Defensie in eerste instantie op het identificeren van de algoritmes met impact op burgers en het onderzoeken van de eventuele veiligheidsrisico's die met publicatie samenhangen. Vanwege de taakstelling van Defensie is hier begrip voor bij BZK die dit traject coördineert.

In de brief informeert u de Tweede Kamer over het feit dat er momenteel nog geen algoritmes van Defensie zijn opgenomen in het algoritmeregister. U benoemt dat wij werken aan de afspraak om in 2025 ten minste de hoog-risico algoritmes gepubliceerd te hebben, maar dat er nog een aantal onzekere factoren is dat dit kan bemoeilijken. U noemt daarbij de volgende acties die Defensie uitvoert om op zorgvuldige wijze tot een algoritmeregister voor Defensie te komen:

- Defensie heeft advies gevraagd aan het Nationaal Bureau voor Verbindingsbeveiliging (NBV) van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) over de mogelijke risico's van publicatie voor de kerntaak van Defensie. We verwachten dit advies in Q1 2024 te ontvangen;
- Defensie voert onderzoek uit naar de risicoafwegingen. Hieruit zal ook een risico-beoordelingsmodel volgen dat zal helpen bij het maken van de afweging om een algoritme wel of niet te publiceren. Naar verwachting is dit onderzoek in Q2 2024 afgerond;
- Defensieonderdelen zijn in 2023 gevraagd om te inventariseren welke algoritmes zij gebruiken. Deze inventarisatie loopt door in 2024. Het hiervoor genoemde risico-beoordelingsmodel is nodig om te kunnen bepalen welke algoritmes uit de inventarisatie ook daadwerkelijk geschikt zijn voor publicatie;
- Defensie heeft een interne versie van het algoritmeregister beschikbaar gesteld waarin de algoritmes uit de inventarisatie worden opgenomen. Defensieonderdelen kunnen hierin informatie over hun algoritmes documenteren voor intern gebruik. De informatie categorieën die worden gebruikt zijn dezelfde als in het publieke algoritmeregister;

- Er is vanaf 2024 budget beschikbaar voor Defensieonderdelen om hun capaciteit hierop te vergroten. Dit kost echter tijd, onder andere door de krapte op de arbeidsmarkt.

Toelichting

Eerdere ontwikkelingen

- De staatssecretaris van digitalisering heeft in december 2022 een eerste versie van het rijksbrede algoritmeregister gepubliceerd. Hierin staan algoritmes die door overheden al op de eigen website zijn gepubliceerd. Dit rijksbrede register wordt doorontwikkeld.
- In de werkagenda 'Waardengedreven Digitaliseren' van 1 november 2022 en de Verzamelbrief 'publieke controle op algoritmen'¹ van 7 oktober 2022 is door de staatssecretaris van digitalisering een wettelijke verplichting van een algoritmeregister voor overheden aangekondigd. Dit is een reactie op diverse moties, waaronder de Motie van het lid Dassen c.s. over een verplicht algoritmeregister voor overheden van 28 oktober 2021.
- Het is nog onduidelijk wanneer deze wettelijke verplichting er komt en hoe deze eruit zal zien. De keuzes die hierbij gemaakt worden zullen mede afhankelijk zijn van de AI-verordening: Europese wetgeving over artificiële intelligentie waarover nog onderhandeld wordt. Hierin zal waarschijnlijk een transparantieverplichting komen. Vooralsnog zijn militaire toepassingen uitgesloten van deze verplichting. Over een uitzondering voor toepassingen in het kader van nationale veiligheid wordt nog gesproken.
- Het is belangrijk dat een wettelijke verplichting voor het algoritmeregister in samenhang met de AI-verordening wordt bekeken. En dat er pas na vaststelling van de AI-verordening wordt bepaald of extra vereisten nodig zijn. De staatssecretaris van digitalisering onderschrijft dit in de Verzamelbrief 'algoritmen reguleren'².
- Defensie heeft in februari 2023 samen met het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Zuid-Korea de REAIM-summit georganiseerd. Regeringsvertegenwoordigers hebben daar ingestemd om het verantwoorde gebruik van AI hoger op de politieke agenda te zetten.
- In juni 2023 is de motie van het lid Dekker-Abdulaziz aangenomen die de regering verzoekt om elk departement jaarlijks aan de Kamer te laten rapporteren over de voortgang van het opnemen van algoritmes in het register. Hierover zult u de Kamer in 2024 informeren.

Financiële overwegingen

De verzending van deze brief kent geen financiële consequenties.

Juridische overwegingen

De verzending van deze brief kent geen juridische consequenties.

Communicatie

Elk departement zal een vergelijkbare Kamerbrief sturen. Er is geen defensiespecifieke communicatie voorzien.

Overwegingen Beleid/Overwegingen Uitvoering

Het verzenden van deze brief heeft geen impact op de uitvoering van het ingezette beleid.

Informatie die niet openbaar wordt gemaakt

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

¹ Kamerstukken II 2022/23 26643, nr 924.

² Kamerstukken II, 2022/23, 26 643, nr 1056.